

ШЪРУД АНДЕРСЪН МЪЖЪТ, КОЙТО СТАНА ЖЕНА

Превод от английски: Ани Друмева, 1984

chitanka.info

Баща ми имаше малка дрогерия в нашето градче в Небраска, което приличаше толкова много на хилядите други градчета, където след това съм бил, че няма никакъв смисъл да се мая и да губя и вашето, и моето време, опитвайки се да ви разказвам за него.

И така, станах продавач в дрогерията, а след смъртта на баща ми продадохме магазина и майка взе парите и замина на запад при сестра си в Калифорния, като ми остави четиристотин долара, с които да направя първите си стъпки в самостоятелния живот. Тогава бях само на деветнадесет години.

Дойдох в Чикаго, където известно време работих като продавач в дрогерия, а после, тъй като здравето ми внезапно се влоши, може би защото самотата в града, гледката и миризмата на дрогерията ми бяха дошли до гуша, реших да се впусна в това, което тогава ми се струваше голямо приключение, и за известно време станах скитник, хващах се на работа, когато нямах пари, а останалото време прекарвах в безцелно шляене на открито или пътувах с товарни влакове нагоре-надолу из страната и се опитвах да опозная света. Няколко пъти даже крадох нощем в уединените градчета — веднъж един доста хубав костюм, който някой бе оставил да виси на въжето за пране, друг път чифт обувки от една кутия в товарния вагон, но непрекъснато треперех, че ще ме хванат и затворят и разбрах, че да успея като крадец, не е работа за мен.

Най-хубавото изживяване от този период на моя живот беше, когато по едно време работех като коняр или гледач на състезателни коне и именно тогава срещнах един младеж, горе-долу на моята възраст, който по-късно стана доста известен писател.

Младежът, за когото става дума, беше започнал работа като коняр на хиподром, за да внесе в живота си нещо парадно, забележително, както той обичаше да казва.

Тогава той не беше женен и не беше известен като писател. Това, което искам да кажа е, че беше свободен и ми се струва, че и той като мен харесваше хората, които висяха по хиподрума — „слухарите“, които гледаха да научат предварително кой ще спечели състезанието, конярите, ездачите, негрите и тези, които залагаха. Ако сте се въртели около пистите, ще знаете каква пищна и самонадеяна тълпа са те, може би най-добрите лъжци, които някога съм срещал, те не пестят парите си и не ги е еня за морала, за разлика от повечето дрогеристи,

галантерийни търговци и онези, които бяха приятели на баща ми в нашето градче в Небраска, те не падат на колене, нито се кланят на онези, които смятат за по-издигнати, по-богати или по-влиятелни от себе си.

Това, което искам да кажа, е, че те бяха една независима пасмина, от онези, които пращат по дяволите или канят на чаша уиски и когато някой от тях спечелваше бас или както казвахме „ги зашеметяваше“, докато имаше пари, те бяха за него просто боклук. Никой крал, или президент, или производител на сапун, тръгнал на пътешествие със семейството си из Европа, не можеше да прахоса повече, отколкото всеки от тях с големия си диамантен пръстен, с диамантената подкова на вратовръзката си и с всичко останало.

Харесвах много цялата тази проклета компания, а и той също.

За известно време той беше коняр на скопения жребец Лъмпи Джо, собственост на Алфред Креймборг, висок мъж с черни мустаци, и правеше всичко възможно да се докара за истински коняр. Случи се така, че през същата тази есен попаднахме в една и съща обиколка на западнопенсилванските панаири и през хубавите вечери прокарвахме доста време в разходки и разговори.

Да предположим, че е понеделник или вторник вечерта и конете ни са вече прибрани да нощуват. Състезанията започваха по-късно на седмицата, обикновено в сряда. Винаги имаше неголямо заведение, наречено трапезария, държано в повечето случаи от Женското християнско въздържателно дружество на градчетата, и отивахме да хапнем там, където само за двадесет и пет цента получавахме доста добра храна. Поне ние я мислехме за добра.

Винаги правех така, че сядах до този младеж, който се казваше Том Мийнс, и след като приключвахме с яденето, се връщахме да хвърлим по един поглед на нашите два коня и когато пристигахме там, Лъмпи Джо обикновено дъвчеше сеното си в яслата, а Алфред Креймборг стоеше там, сучеше мустаци и гледаше тъжно като болен жерав.

Но в действителност той не беше тъжен.

— Вие, момчета, сигурно искате да слезете в града при момичетата. Мен, стария човек, не ме бива вече за тази работа и отдавна съм приключил с това. Вървете. Така и така ще стоя тук, та ще хвърлям по едно око на вашите коне — казваше той.

И ние тръгвахме, само че не за града, за да се опитаме да намерим някои от градските момичета, които нямаше да ни откажат, тъй като бяхме пришълци и хора от хиподрума, а излизахме извън града. Понякога попадахме в хълмиста местност и луната светеше. Листата капеха и покриваха пътя и докато вървахме, ги вдигахме заедно с прахта.

Да ви кажа истината, мисля, че започнах да обичам Том Мийнс, който беше пет години по-голям от мене, макар че тогава не бих се осмелил да призная това. Американците са свенливи и плахи, за да говорят подобни неща и един тукашен мъж не се осмелява да признае, че обича друг мъж, те се страхуват да признаят такова нещо дори и пред себе си. Предполагам, че се страхуват, да не би другите да си помислят, че това означава нещо друго, което съвсем не е така.

И все пак ние се разхождахме, някои от дърветата бяха вече голи и приличаха на хора, застанали тържествено до шосето, заслушани в онова, което си говорехме. Само че аз не говорех много. Повечето време говореше Том Мийнс.

Понякога се връщахме на хиподрума много късно, луната се бе скрила и беше тъмно. Тогава често обикаляхме пистата, понякога по цяла дузина пъти, преди да пропълим в сеното, за да си легнем.

Том говореше винаги на две теми — писане и състезателни коне, но повечето за състезателните коне. Спокойните звуци по хиподрумите, миризмата на коне и нещата, които ги съпровождаха, изглежда го възбуждаха.

— По дяволите, Херман Дъдли! — избухваше изведнъж той. — Престани да ми говориш. Знам какво мисля. Живял съм повече от теб и съм видял маса хора. Нито един мъж, жена, дори собствената ти майка, не са толкова прекрасни, колкото един кон, искам да кажа, породист кон.

Понякога продължаваше в този дух дълго време, говорейки за хората, които бе видял и за техните особености. Той искаше да стане писател и това, което казваше беше, че когато стане такъв, иска да напише как един породист кон препуска, тича в тръс или ходи. Дали е направил това, не мога да кажа. Писал е много, но аз не разбирам много от тези работи. Във всеки случай мисля, че не го е направил.

Но когато заговаряше на тема коне, нямаше равен на себе си. Ако не беше той, никога нямаше да изпитвам сегашните си чувства към

конете, нито пък наполовина щях да изпитвам удоволствието от пребиваването си при тях. Често по цял час говореше за конските тела, за умовете и желанията им като за човешки същества.

— Боже мой, Херман! — казваше често той, като ме сграбчваше за ръката. — Не ти ли се надига нещо в гърлото? Искам да кажа, когато един добър кон, моят Лъмпи Джо, например, загубва в началото кураж и приближава, виждаш, че вече е пред финала, знаеш как блъска сърцето му, как не се страхува и знаеш, че няма да позволи да го изпреварят — не те ли сграбчва нещо, не те ли разтърсва?

Ето така говореше той, а след това понякога заговаряше за писането и отново се разгорещаваше по същия начин. Имаше определени схващания за писането, върху които не съм се замислял много, но въпреки това може би приказките му, които влизаха в главата ми, ме доведоха до желанието самият аз да започна да пиша тази история.

Имам едно изживяване от онова време по хиподрумите, което някакво вътрешно чувство ме кара да ви го разкажа.

Не знам защо, но просто трябва. Ще представлява онова, каквото предполагам, е изповедта за един добър католик, или казано още по-добре, ще прилича на почистването на стаята, в която живееш, ако си ерген, какъвто бях дълго време. Стаята е доста разхвърляна, леглото не е оправяно няколко дни, по пода лежат дрехи и вещи, дори под леглото. Тогава изчистваш всичко, постилаш нови чаршафи, събираш всички дрехи, клякаш на земята и изжулваш пода до такава чистота, та да можеш да ядеш на него, после излизаш на разходка, а когато след време се прибереш, стаята ти мирише приятно, чувстваш се освежен, а и отвътре ти е по-хубаво.

Това, което искам да кажа, е, че съм носил тази история вътре в себе си и често съм я сънувал, дори след като се ожених за Джеси и бях щастлив. Понякога даже изкресявах нощем и затова си казах: „Ще я напиша тази проклета история“; и ето я и нея.

Есента беше дошла и когато сутрин използвахме изпод завивките, постлани върху сеното в малките плевници над конюшните и подавахме глави навън, бяла слана покриваше земята. Заедно с нас се будеха и конете. Знаете как е по хиподрумите — малките конюшни с

мъничките плевници над тях са наредени в редици и всяка от тях има по две врати, едната до гърдите на коня и друга върху нея, която се затваря само нощем и в лошо време.

Сутрин горната врата се отваря широко и се закача и конете подават глави навън. Бяла слана покрива тревата в сивия овал, образуван от пистите. Обикновено екипът се състоеше от шест, десет, дори дванадесет коня, понякога има и готвач — негър, който готви на открито огнище пред редицата от конюшни и да кажем, че сега приготвя нещо и конете гледат с големите си красиви очи и цвият, а един жребец гледа през вратата на своята конюшня и среща сладкия поглед на някоя кобила и изпраща своя фанфарен зов, чува се мъжки смях, наоколо няма никакви жени, наоколо няма дори и следа от тях, на всеки му се иска да се смее и обикновено го прави.

Чудесно е, но не знам дали е било така преди да срещна Том Мийнс и да чуя да говори за всичко това.

По времето, когато ми се случи това, за което се опитвам да ви разкажа, Том вече не беше при мен. Седмица преди това собственикът му Алфред Креймборг бе прехвърлил коня си Лъмпи Джо на панаирите из Охайо и повече не срещнах Том из хиподрумите.

Из конюшните вървеше приказка, че Лъмпи Джо, дългокрак кафяв жребец, съвсем не се казвал Лъмпи Джо, а че незаконно се въртял из панаирите и предишната година си създал славата на бърз кон в Айова и нагоре в северозападните щати и че Алфред Креймборг попаднал на него, крил го цялата зима, довел го на пенсилванските панаири под това име и уредил въпроса с документите.

Нищо не знам по този въпрос и никога не съм питал Том за това, но каквото и да е било, и той, и Лъмпи Джо, и Креймборг си бяха вече отишли.

Струва ми се, че винаги ще помня онези дни и нощните разговори с Том и как преди това в ранните септемврийски вечери седяхме пред конюшните и Креймборг седеше на един обърнат сандък, подръпваше дългите си черни мустаци, като тананикаше понякога някаква песничка, чиито думи не можеше да разбере никой. Беше нещо за дълбок кладенец и за малка сива катеричка, която се катери по стените му; той никога не се смееше, нито се усмихваше много често, но в сериозните му сиви очи имаше нещо, дори не светлинка, а нещо много по-нежно от нея.

Чуваха се приглушените гласове на останалите, а ние с Том мълчахме. Той никога не говореше, както умееше, освен когато бяхме сами.

Единствено заради него — ако прочете някога моя разказ — ще спомена, че по време на единственото голямо състезание, в което взехме участие, в Рийдвил в Пенсилвания, видяхме самия Поп Джиърс, големия ездач. Държеше конете си далеч от пистите, където ние държахме нашите. Смятам, че човек като него имаше възможност да избира най-добрите места за своите коне.

Една вечер отидохме там и се повъртахме наоколо и видяхме самия Джиърс да седи на един сандък пред конюшната и да потупва с камшик по земята. По хиподрумите го наричаха „мълчаливеца от Тенеси“ и той мълчеше, поне онази вечер. Това, което можахме да направим, беше да поседим и да погледаме близо половин час, след което си тръгнахме и през онази нощ Том приказва по-добре от всеки друг път. Каза, че мечтата в живота му била да дочака Поп Джиърс да умре и след това да напише книга за него и в нея да разкаже, че има поне един американец, който да не е побъркан от желанието да забогатее, да стане собственик на голяма фабрика или пък да бъде някаква друга страхотна личност.

— Мисля, че му стига да седи така и да чака великия миг на своя живот, когато ще води някой бърз кон по пистата, когато той, проклетникът, ще може да даде всичко от себе си на съществото под него — каза Том и тъй като беше много развълнуван, започна да циври.

Вървахме покрай оградата от вътрешната страна на хиподрума, беше се стъмнило, на някои от околните дървета някакви птички, може би врабци, вдигаха весел шум, чуваше се жуженето на насекомите, а там, на запад, откъдето прозираше още малко светлина, между някакви дървета във въздуха танцуваха пращинки. Том каза това за Поп Джиърс, макар че според мен по-скоро мислеше за себе си, за това какъв иска да бъде, а не е, после застана до оградата и започна някак да циври и аз започнах също да цивря, въпреки че не знаех за какво.

А може би все пак знаех. Предполагам, че когато станеше писател Том искаше да чувства онова, което е чувствал старият Поп, когато конят му прави последна обиколка пред финала и ако е искал да изведе коня си отпред, е трябвало да го направи точно тогава. Това, което Том каза беше, че всеки мъж може да почувства подобно нещо,

докато жените могат да направят това само с главата си. Той често говореше такива неща за жените, но въпреки това по-късно се ожени за една от тях.

Но да се върнем на моята история. След като Том си отиде, екипът коне, с които бях, продължи да обикаля хубавите малки пенсилвански градчета. Собственикът ми, необикновено раздразнителен човек някъде от Охайо, който бе потрошил много пари по коне, но непрекъснато се надяваше да си ги върне с някой голям удар, имаше добър късмет през този сезон. Конят, за който се грижех, петгодишен яко скопен жребец, побеждаваше доста често и с част от неговите печалби той купи тригодишен черен състезателен жребец, който се казваше Мой човек. Името на скопения беше Изяж ги, тъй като, когато по време на състезание излизаше вече на правата отсечка пред финала, собственикът ми, почти полудял от възбуда, крещеше така, че се чуваше на миля и половина.

— Бягай! Изяж ги, момчето ми! Изяж ги! — викаше той и затова, когато спипа този добър жребец, го бе нарекъл така.

Скопеният наистина беше бърз кон. Както момчетата на хиподрума обичаха да казват, „той бързо ги настигаше и умело ги избутваше“ и наистина беше от онези коне, за които казваме „състезателен кон по природа“, най-вече заради скоростта, която дигаше, а и не му бяха нужни много тренировки.

— Това, което трябва да направиш, е да го пуснеш на пистата, и той ще полети — казваше винаги моят собственик на другите, когато искаше да се изфука с коня си.

Та както виждате, след като Том си замина, няхах много работа вечер и тогава дойде новият тригодишен жребец заедно с коняря си, негър на име Бърт.

Беше ми много симпатичен, а и аз на него, но не беше същото както при Том и мен. Станахме приятели и предполагам, че Бърт щеше да направи за мен това, както и аз за него, каквото Том и аз не бихме направили един за друг.

Но с един негър не можеш да станеш добър приятел, както би могъл с един бял. За това има някаква причина, която не можеш да разбереш, но е така. Толкова много е говорено за разликата между бели и черни, че и двамата се смущавате и мисля, че и Бърт, и аз знаехме това, та се чувствах доста самотен.

Когато бях млад, ми се случи нещо, и то на няколко пъти, причината за което не успях да разбера. Сега понякога си мисля, че причината за това беше, че почти бях станал мъж, а все още не бях имал връзка с жена. Не знам защо съм такъв. Не мога да моля жена. В живота си съм опитвал много пъти, но всеки път, когато съм правил това, резултатът е бил все един и същ.

Разбира се, сега с Джеси е съвсем друго нещо, но за времето, за което разказвам, Джеси беше далеч от мен и трябваше да ми се случат много неща, преди да я срещна.

Както можете да си представите, по хиподрумите онези, които са коняри, жокеи и пришълци не минават без жени. Няма и защо. Във всеки град има отракани момичета, които се навъртат около такова място. Според мен те си мислят, че се занасят с мъже, които водят романтичен живот. Такива момичета ще минат покрай конюшните и ако ги погледнеш както трябва, ще се спрат и ще те заговорят за коня ти. Ще погледнат с малките си ръце конските ноздри и тогава настъпва моментът за теб — ако не си човек като мен, който не може да запази самообладание, — тогава е моментът да се усмихнеш и да кажеш „Здрасти, малката!“ и да си определиш среща с някоя от тях вечерта в града. Не можех да направя това, макар че всевишният знае колко много и колко често се опитвах да направя това. Да кажем, дойде някое само момиче, нежно създание, дава ми да разбера, че ме харесва, опитвах ли, опитвах, но дума не излизаше от устата ми. Том, а след това и Бърт са ме подигравали за това, но си мисля, че дори и да можех да заговоря някоя от тях и да ѝ определя среща, нямаше да излезе нищо. Сигурно щяхме да се разхождаме из града и да се измъкнем в тъмното натам, където градът свършва, и тогава тя щеше да ме събори с някоя дебела сопа, преди да се опитам да направя нещо.

И така, свикнал бях с Том и с разговорите ни, а Бърт, разбира се, си имаше свои приятели сред черните. Станах мързелив и безучастен към всичко и работата ми натежа.

Такова беше положението. Понякога, късно следобед, след като състезанията свършиха и тълпите се разотиваха, просто седях под някое дърво. Винаги имаше много мъже и момчета, чиито коне не бяха участвали в дневните състезания и те седяха или стояха пред оборите и си говореха.

Чувах ги известно време, а после гласовете им сякаш се отдалечаваха. Предметите, които виждах, също се отдалечаваха. Ако на стотина метра от мен се намираше някое дърво, то просто се отделяше от земята и отлиташе като трънче. Ставаше все по-малко и по-малко, отлиташе към небето и изведнъж — тряс! — се връщаше към мястото си и отново започвах да чувам гласовете на разговарящите мъже.

През онова лято, което прекарах с Том, нощите бяха прекрасни. Обикновено се разхождахме до късно и разговаряхме и чак тогава пропълзявах горе в дупката и заспивах. След като оставах сам, увит в одеялото си, винаги усещах, че нещо от приказките на Том е останало в главата ми. Мисля, че той умееше с думите си да рисува картини и тези картини оставаха при мен, така както Бърт винаги говореше за пържолите. „Дай ми хубави свински пържоли, те се лепят за ребрата“ — казваше Бърт и същото се отнасяше и до приказките на Том. Той раздвижваше нещо вътре в теб, то продължаваше да се движи и умът ти се забавляваше с него, подобно на разходка из непознат град и разглеждане на забележителностите му, а когато след това си легнеш, сънуваш приятни сънища и на сутринта се събуждаш в добро настроение.

После той си отиде, нещата се промениха и аз изпаднах в трудното положение, което описах. Нощем в сънищата си продължавах да виждам женски тела, женски устни и други неща, а сутрин се събуждах изтощен.

Бърт се държеше много добре с мен. След състезание винаги ми помагаше да успокоя Изяж ги и сам той вършеше нещата, които изискваха повече вещина и бързина, като например да изглади превръзките на краката на коня, да провери дали ремъкът е затегнат правилно и дали иглата на всяка катарамата е пъхната в правилната дупка, преди конят да излезе на състезателната писта.

Бърт разбираше, че с мен става нещо и положи много усилия шефът да не разбере това. Когато шефът се въртеше наоколо той постоянно ме хвалеше.

— Това е най-умният хлапак, с когото някога съм работил по хиподрумите — обичаше да казва той и се хилеше, а в същото време аз не струвах и пукната пара.

Когато работиш с коне, има едно нещо, което винаги отнема много време. Късно следобед, след като конят ти се е състезавал и след като си го измил и изтрил, той трябва да повърви бавно, за да се успокои и да не получи мускулна треска. Започнах да върша тази работа с двата коня, а Бърт вършеше по-важните неща. Това му спестяваше време да си приказва или да хвърля зарове с другите негри, за което нямах нищо против. Дори ми беше приятно, защото след трудно състезание Мой човек беше много кротък, даже и наоколо да имаше кобили.

Вървиш ли, вървиш, въртиш се в малък кръг, главата на коня е до рамото ти, животът около теб продължава да си тече и имаш странното чувство, че сякаш не си част от него. Може би никой не е усещал това, което усещах тогава, освен момчетата, които не са станали още мъже и които като мен не са имали нищо общо с момичета или с жена — ама наистина да са имали нещо с тях, искам да кажа, докрай. Чудил съм се дали момчетата преди да се омъжат, или както ние казваме, преди „да са загрели номера“, са изпадали в подобно състояние.

Стига, разбира си, да си спомням добре, тъй като тогава не мислех много по този въпрос. Често, ако Бърт не ми извикваше да ми напомни, забравях да вечерям, а понякога той забравяше и отиваше в града с някой от другите негри и аз не се сещах за това.

Оставах с коня и бавно, бавно обикалях в кръг. Хората се разотиваха, някои пеша, други с каруци и фордове се отправяха към фермите си. Из въздуха се носеха облаци прах, отминаваха на запад към града и през прахта слънцето залязваше като червена огнена топка. Само няколко часа преди това цялата тълпа беше възбудена и всеки крещеше. Да предположим, че моят кон е бил на пистата този следобед и аз съм седял пред трибуните, наметнат с конското одеяло, сигурно до Бърт, и когато конете вече излизат пред финала, собственикът ми започва да крещи със странныя си писклив глас, който като че ли се извисява над всички останали викове от трибуната. Гласът му непрекъснато повтаряше: „Бягай, изяж ги, изяж ги, момчето ми!“, както той обикновено правеше и сърцето ми биеше така силно, че едва дишах, а Бърт се навеждаше напред, чупеше пръсти и мърмореше:

— Хайде, сладурче! Давай напред! Хайде, маминото! Изяж ги, момчето ми!

Сега всичко това беше приключило и останалите наоколо говореха тихо. И Изяж ги — разхождах го бавно в малкия кръг, за да се успокои постепенно, както казах преди това — и той също беше различен. Може би бе почти разбил сърцето си, за да мине финала пръв и сега всичко у него беше спокойно и уморено, горе-долу така се чувствах и аз в онези дни, само че бях уморен, но не и спокоен.

Спомняте си, дето ви казах, че винаги обикаляхме в кръг, обикаляхме, обикаляхме, обикаляхме. Струваше ми се, че нещо в мен също започваше да се върти, върти, върти. Понякога слънцето правеше това, понякога дърветата или пък облаците прах. Понякога, за да се движа както трябва, трябваше да внимавам къде стъпвам, ако не исках да се клатя като пиян.

Започнах да изпитвам странно чувство, което трудно бих могъл да опиша. То е свързано с живота на коня и с моя. Напоследък съм си мислил, че може би негрите ще разберат по-добре това, което се опитвам да ви кажа, отколкото някой бял. Искам да кажа нещо, което се отнася до хората и животните, нещо което ги разделя и което може да се случи само на един бял, когато се е отклонил малко от основата си, както предполагам, бях аз тогава. Сигурно много от онези, които са се занимавали с коне, са го усещали. Може би е нещо такова — не ви ли се струва, че може да бъде онова, което ние белите получаваме, мислим толкова много за него, гордеем се с него, а в края на краищата дали изобщо си струва?

Нещо в нас иска да бъде голямо, велико и важно и ни пречи да бъдем като конете, кучетата, или пък птичките. Да кажем, че Изяж ги е спечелил този следобед състезанието. Това му се случваше често през онова лято. Е, добре, той не беше нито горд, както бих бил аз на негово място, нито дори скромен. Беше просто самият той, вършеше всичко с някаква простота. Ето, такъв беше Изяж ги и аз усещах това у него, докато го разхождах бавно в падащата тъмнина. Не мога да обясня как, но някак си го разбирах, а и той мен. Често спирахме без причина и той доближаваше ноздрите си до моето лице.

Понякога ми се искаше той да е някое момиче или аз да съм момиче, а той мъж. Странно е да казвам това, но е факт. Присъствието му до мен за толкова дълго време и по толкова спокоен начин ме поизлекува малко. Често пъти след подобна вечер, спях добре и не сънувах онези неща, за които ви споменах.

Но не бях излекуван, а и не можех да бъда излекуван. Наглед тялото ми беше наред, в добро състояние, но ми липсваше живот.

Есента вървеше към своя край и ние пристигнахме в последния град, където трябваше да се състезаваме, преди собственикът ми да прибере конете за зимата в родния си град, някъде отвъд границата на щата Охайо, и хиподрумът се намираше на един хълм или по-скоро на едно високо плато над града.

Мястото не беше от най-добрите, бараките бяха разнебитени, а пистите лоши, особено на завоите. Веднага щом пристигнахме и се настанихме, започна да вали и продължи така цяла седмица, така че панаирът трябваше да бъде отложен.

Тъй като кесиите не бяха много пълни, много собственици си заминаха веднага, но нашият остана. Собствениците на панаира плащаха разносните независимо от това дали щеше да има състезания през другата седмица, или не.

През цялата седмица двамата с Бърт нямахме много работа, освен сутрин да ринем тора от оборите, да чакаме дъжда да спре за малко, за да разходим конете по калните писти, после да ги изчистим, да ги завием с одеяла и да ги сръгаме обратно в оборите.

Това беше най-тежкото време за мен. Бърт не беше толкова зле, тъй като наоколо се навъртаха дузина-две негри и вечер, даже в студения дъжд, те слизаха в града и се прибираха късно, пеейки и бърборейки.

И една вечер тогава се забърках в историята, за която се опитвам да ви разкажа.

Беше събота вечер и сега, когато си спомням за това, ми се струва, че всички освен мен бяха напуснали хиподрума. Надвечер един след друг конярите наминаха към моя обор и ме попитаха дали ще ходя някъде. След като им казах, че ще стоя тук, всеки от тях ме помоли да наглеждам и неговия кон.

— Просто наминавай натам от време на време, малкият — казваше всеки от тях. — Искам да прескоча до града за час-два.

Отговарях с „да“ и с „разбира се“ и съвсем скоро стана тъмно, тъмно като в рог, там горе, на онова малко и разнебитено място за панаири, и освен конете и мен, наоколо нямаше жива душа.

Издържах, доколкото можех, разхождах се насам-натам в калта и дъжда и през цялото време си мислех колко ми се иска да съм някой друг, а не аз. „Ако бях някой друг — мислех си аз, — нямаше да бъда тук, а щях да съм в града заедно с другите.“ Виждах се да влизам в кръчмата, да си поръчвам питие, а по-късно щях може би да отида до онова място и да си намеря жена.

Дотолкова се бях замислил, че започнах да се препъвам, като че ли онова, което беше в главата ми, наистина се случваше.

Само че жената, с която бях, не беше някоя евтина жена, каквато лесно можех да намеря, ако имах куража да направя това, което ми се искаше, а беше такава, каквато тогава си мислех, че няма да намеря на този свят. Тя беше нежна като цвете и приличаше малко на расов кон, като Изяж ги на финалната отсечка.

И аз си мислех за нея, мислех за нея, докато накрая не издържах и си казах: „И все пак ще направя нещо...“

И макар да бях казал на останалите коняри, че ще стоя и ще наглеждам конете им, измъкнах се от панаирното място и тръгнах надолу по хълма. Вървах, докато стигнах малка, ниска кръчма, която се намираше не в самото градче, а някъде по средата на склона. Някога тази кръчма е била жилище, навярно селска къща, но ако е била някога селска къща, то съм сигурен, че на селянина, който е живял там и е обработвал земята по този склон, не му е провървяло много. Местността нямаше вид на земеделска, каквато можеш да видиш около другите окръжни градчета, през които минахме в края на лятото и есента. Накъдето и да погледнеш наоколо, се виждаха забити в земята камъни, а повечето дървета бяха ниски, недорасли. Искам да кажа, че местността изглеждаше дива, безредна и запустяла. На платото горе, където беше панаирът имаше няколко ниви и ливади, по които пасяха овци, а на нивата, която беше точно до хиподрума, но не от страната на градчето, а от задната му страна, е имало някога кланица, останките от която все още стояха. Не я бяха използвали от доста време, но наоколо из нивите бяха разпръснати кости от животни и от старата сграда се носеше миризма, от която можеше да ти се изправи косата.

Конете мразеха мястото, ние, конярите, също го мразехме и когато ги разхождахме сутрин из калта на хиподрума, за да поддържаме формата им, Изяж ги и Мой човек здравата цвилеха всеки път, когато ги отвеждахме към задната част на хиподрума и

приближавахме старата кланица. Те се вдигаха на задните си крака, бореха се с юздите и започваха да препускат, докато се измъкнеха от миризмата на гнило и нито Бърт, нито аз можехме да ги спрем.

— Отвратителен е този град там долу, и хиподрумът е отвратителен — повтаряше непрекъснато Бърт. — Ако някога въобще стане този проклет панаир, кръв ще се пролее и някой тук ще бъде убит.

Дали това се случи, или не, не зная, защото си тръгнах преди това, причината за което скоро ще ви разкрия, но все пак в думите на Бърт имаше истина. Състезателният кон не е като човека. Той няма да търпи да върши работата си на някакво гнило, грозно бунище, както един човек би могъл да направи това, а също не търпи да му мирише, както човек търпи.

Но да се върнем към моя разказ. И така, вървах в тъмнината надолу по хълма в студения, мокрещ до костите дъжд и не удържах думата си да остана горе и да наглеждам конете на другите. Когато стигнах до малката кръчма, реших да спра и да пийна чашка-две. Отдавна знаех, че две чашки са достатъчни, за да ми завъртят главата, горе-долу да ме напият и да не мога да ходя по права линия, но онази вечер не мислех за това.

И така, отправих се по нещо като пътека, която отбиваше от шосето и стигаше до входа на кръчмата. Тя се намираше там, където трябва да е била гостната на дома, когато е бил селска къща и отпред имаше малко входно антре.

Преди да отворя вратата, спрях и се огледах. От мястото, където стоях, виждах долу главната улица на градчето, както ако се намирах в някой голям град, Ню Йорк или Чикаго например, щях да видя улицата долу от петнадесетия етаж на някое учреждение.

Хълмът беше доста стръмен и шосето нагоре трябваше да върти и да върти, иначе никой от града нямаше да може да се изкачи до проклетия им панаир.

Градът не беше нищо особено — една главна улица с много кръчми, няколко магазина, едно-две невзрачни кина, няколко форда, жени и момичета почти не се виждаха, само една тълпа мъже. Докато се разхождах в тъмнината и калта горе на панаирния площад, се опитвах да си представя, че момичето от моите мечти живее на такова място, но не излизаше нищо. Все едно да си представя Изяж ги да

изпадне в състоянието, в което се намирах тогава и също като мен да влиза в това грозно свърталище. Това не можеше да се случи.

Все пак знаех, че това, което виждах пред себе си, не беше целият град. По хълмовете отзад и долу зад някой завой в равнината сигурно имаше доста от онези къщи, в които живеят пенсилванските миньори.

Предполагам, че тъй като беше съботна вечер и валеше, жените и децата си бяха останали у дома и навън бяха само мъжете, излезли с намерението да се напият. По-късно съм бил и в други миньорски градчета и ако бях миньор и трябваше да живея в някое от тях, в някоя от тези къщи, в които те живееха с жените и децата си, и аз щях да излизам и да се напивам.

Стоях там и гледах, чувствах се като болно куче и ми беше влажно и студено като на плъх в канализация. Виждах тъмната маса от хора да се движи там долу, зад главната улица течеше река, която блискаше и се чуваше ясно дори от мястото, където стоях, а отвъд реката се виждаха някакви железопътни релси, по които сновяха локомотивчета. Предполагам, че бяха построени за мините, в които работеха мъжете от градчето. И така, стоях, гледах, слушах и от време на време някакъв шум като гръмотевица отекваше от небето и мисля, че това бяха купищата въглища, може би товар за цял вагон, които се изсипваха долу във вагона.

Освен това по склона на един далечен хълм имаше цяла редица коксови пещи. Те бяха с малки отвори, през които излизаше светлина, и както бяха наредени близо една до друга, приличаха на зъбите на човекоядец-великан, който лежи и дебне жертвата си на хълмовете.

Цялата тази гледка, дори видът на тези мъже, които бяха доволни да обитават тези дяволски дупки, накара вътрешностите ми да се разтреперат и ми се струва, че в онази нощ изпитах такова презрение към всички хора, включително и към себе си, каквото след това въобще не съм изпитвал. Да си призная, смятам, че жените са по-малко виновни от мъжете. От тях не зависи нищо.

След това блъснах вратата и влязох в кръчмата. Около дузина мъже, предполагам, миньори, играеха карти на маси в малката дълга,

мръсна стая, от едната страна на която имаше бар, а зад него стоеше едър мъж с червено лице и мустаци.

Миришеше, както мирише на местата, където висят мъже, които са работили и са се потили в дрехите си, а може да са спали с тях и да не са ги прали, а да са продължили да ги носят. Ако някога сте живели в град, мисля, че разбирате какво искам да кажа. Можете да усетите тази миризма в града, в уличните трамваи през някоя дъждовна нощ, когато пътуват много фабрични работници. Доста бях свикнал с тази миризма, когато бях скитник, и доста ми се гадеше от нея.

Бях вече вътре, държах чаша уиски в ръката си и ми се струваше, че всички миньори гледат мен, което те съвсем не правеха, но така си мислех аз и се чувствах сякаш гледаха мен. Тогава вдигнах поглед и в старото напукано огледало зад бара видях собственото си лице. Когато се видях на какво приличам, нямаше да се учудя, ако миньорите ме бяха гледали и ми се бяха подигравали.

То — лицето ми — беше пепелявосиво и не знам защо, но ми се стори, че не беше моето собствено лице. Странна е тази история, която се опитвам да ви разкажа и знам какво ще си помислите за мен, както сигурно вече си го мислите, затова не ме мислете за наивен или за засрамен. Само ми е чудно. Знам, че никога преди това не съм се чувствал по този начин, нито пък съм се чувствал така и след това. Може би причината беше самотата, която ме преследваше от дълго време. Често съм си задавал въпроса дали жените са по-самотни от мъжете.

Въпросът беше, че лицето, което видях в огледалото, когато вдигнах поглед от уискито си онази вечер, съвсем не беше моето лице, а лицето на жена. Искам да кажа, лице на момиче. Такова беше. Беше лице на момиче, на самотно и уплашено момиче. При това беше една хлапачка.

Когато видях това, чашата с уиски за малко щеше да се изплъзне от ръката ми, но аз я гаврътнах, сложих един долар на бара и поръчах още една. „Тук трябва да бъда внимателен, може да ми се случи нещо — казах си аз. — Ако някой от тези мъже ме загрее, ще си имам неприятности.“ Когато изпих втората чаша, поръчах трета и си помислих: „Когато изпия и тази, ще изчезна оттук и ще се върна горе, преди да съм се изложил и напил.“

Докато си мислех това и пиех третата чаша уиски, мъжете в стаята започнаха да се смеят и разбира се, помислих, че се смеят на мен. Но те не се смееха на мен. Всъщност никой в кръчмата не ми беше обърнал внимание.

Този, на когото всички се смееха, беше един мъж, който бе влязъл току-що. Никога не бях виждал такъв човек. Беше огромен мъж, с червена коса, която стърчеше на главата му като четка, а в ръцете си държеше едно червенокосо дете. Хлапето беше досущ като него, искам да кажа, едро за годините си и със същата остра червеникава коса.

Той влезе, сложи детето на бара до себе си, поръча си чаша уиски и всички мъже в кръчмата започнаха да викат и да се подиграват на него и на детето му. Само че те не викаха и не се смееха, когато ги гледаше и можеше да каже кой от тях прави това, а всички се смееха и викаха, когато бе с гръб към тях. Непрекъснато му викаха, че е смахнат. „Пукнатината на стария тиган става по-широка“, изпя някой и всички се разсмяха.

Чудя се как да ви накарам да почувствате онова, което чувствах аз онази нощ. Мисля, че след като съм започнал да пиша тази история, задачата ми е да я изкарам докрай. Не претендирам, че мога да ви кажа нещо ново или да ви сторя някакво добро. Просто се опитвам да ви накарам да разберете някои неща за мен, както аз бих искал да разбера някои неща за вас или за който и да е друг човек, стига да имам тази възможност. Във всеки случай цялата тази проклета история, искам да кажа това, което ставаше в малката кръчма в онази дъждовна съботна вечер, не беше съвсем истинска. Вече ви казах как погледнах в огледалото зад бара и видях там не своето собствено лице, а лицето на малко уплашено момиче. И мъжете, миньорите, които седяха по масите в полуосветеното помещение, кръчмарят с червеното лице, отвратителният огромен мъж, който бе влязъл, странното му дете, което сега седеше на бара — всички те приличаха на герои от някаква пиеса и съвсем не приличаха на истински хора.

Там бях аз и не бях аз — а аз не съм някаква самодива. Всеки, който ме познава, много добре знае това.

А там стоеше мъжът, който бе влязъл. От него идваше някакво излъчване, което съвсем не беше излъчването на човек. Беше по-скоро усещането, което получаваш от кон, само че очите му не приличаха на конските очи. В конските очи има някакво спокойствие, а в неговите

нямаше. Ако сте вървели някога нощем по пътека из гората и изведнъж усетите нещо странно във въздуха и спирате и някъде пред себе си виждате очите на някакво малко животно, които блестят в мъртвата стена от тъмнина — очите блестят големи и спокойни, но точно в центъра на всяко око има нещо, което танцува и трепти. Но вие не се страхувате, че малкото животно ще скочи върху вас, страхувате се, че очите ще скочат върху вас — ето от това се страхувате.

Само че, разбира се, конят, когато влезете нощем в обора, или малкото животно, което сте стреснали в гората по този начин, няма да говорят, а огромният мъж, който влезе със своето дете, говореше. Той говореше през цялото време, мърмореше, както казват хората, нещо под носа си и само от време на време можех да разбера по някоя и друга дума. Именно приказките му го правеха да изглежда ужасен. Очите говореха едно, а устните друго. Не можеха да си паснат, макар да принадлежаха на един и същ човек.

Работата беше в това, че мъжът беше прекалено едър. Големината му бе неестествена. Тя беше в дланите му, в ръцете му, в раменете му, в тялото му, в главата му — големина, която може да се види може би в дърветата и храстите на някоя тропическа страна. Никога не съм ходил в тропическа страна, но съм виждал снимки. Само очите му бяха малки. На огромната му глава те приличаха на очи на птица. Помня, че устните му бяха дебели като на негър.

Той не обръщаше никакво внимание нито на мен, нито на останалите в кръчмата, а продължаваше да мърмори на себе си или на седящото на бара дете — не мога да кажа на кого от двамата.

Отначало изпи една чаша, а после, набързо, още една. Гледах го и си мислех — навярно някаква бъркотия от мисли се въртеше в главата ми.

Каквото съм си мислил, сигурно е било нещо такова: „Той е един от онези хора, които непрекъснато срещаш в градовете“ — мислех си аз. Мислех, че е един от градските луди. В което и да е малко градче да отидете, непременно ще има един, а понякога двама-трима смахнати, които се разхождат наоколо. Вървят из улиците, мърморят си сами и обикновено хората са жестоки към тях. Близките им се правят на добри, но в действителност не са такива, а останалите в градчето, мъжете и момчетата, обичат да ги дразнят. Изпращат такъв тих луд за зелен хайвер — да търси кръгъл квадрат или дузина пощенски кутии,

или пък му закачат надпис на гърба с „ритни ме“, или нещо подобно и после крещят и се смеят, като че ли са направили нещо забавно.

И така, смахнатият стоеше в кръчмата и виждах, че мъжете, които бяха вътре, искаха да се позабавляват, като си направят някаква груба шега, но много-много не смееха. Ясно бе, че този не беше от тихите. Продължавах да гледам мъжа и хлапето му, а от време на време и онова странно, недействително свое отражение горе в напуканото огледало зад бара.

— Плъхове, плъхове ровят в земята — миньорите са плъхове, дребни зайци — го чух да казва на своето хлапе със сериозното лице.

Все пак си мисля, че може би не беше толкова смахнат.

Седящото на бара хлапе продължаваше да мига срещу баща си като уловен на светло бухал, а баща му пиеше вече нова чаша уиски. Изпи една след друга шест чаши, това беше евтино уиски, от по десет цента. Сигурно вътрешностите му бяха направени от чугун.

Сред мъжете в кръчмата имаше двама-трима (може би те бяха по-уплашени от останалите, та трябваше да се представят за по-смели), които непрекъснато се смееха и подхвърляха шеги за високия мъж и хлапето му, а имаше един, който бе най-лошият от тайфата. Никога няма да забравя външността му и онова, което после му се случи.

Сигурно беше от онези, които обичат да се фукат и именно той запя песента за пукнатия тиган. Изпя я няколко пъти, след което доби повече смелост, изправи се и започна да се разхожда нагоре-надолу из кръчмата, като пееше непрекъснато. Беше с крещяща външност, имаше някаква фантазе жилетка с кафяви тютюневи петна по нея и очила. Всеки път, когато пускаше някоя шега, която смяташе за остроумна, намигаше на останалите, сякаш искаше да каже: „Виждате ли ме? Не ме е страх от този грамаден човек!“ и тогава останалите се засмиваха.

Собственикът на кръчмата сигурно съзнаваше какво става и опасността от това, защото непрекъснато се навеждаше през бара и казваше на перчещия се мъж: „Шшт, стига вече!“, но това не помагаше. Мъжът продължаваше да се перчи като пуяк, накриви шапка на главата си, спря точно зад огромния мъж и запя онази песен за пукнатината в стария тенекиен тиган. Беше от онези хора, които не можеш да спреш с „шшт“, преди да си получат заслуженото — и не след дълго се стигна и до това.

Защото огромният човек продължаваше да мърмори и да пие уискито си, сякаш не чуваше нищо, после се обърна изведнъж, измъкна светкавично ръката си и сграбчи не човека, който се перчеше, а мен. Само с едно движение ме доближи до тялото си. Сетне ме тласна така, че гърдите ми се притиснаха към бара и като погледна хлапето в очите, каза:

— Сега ти го пази и ако го изпуснеш, ще те убия — с такъв спокоен глас, сякаш казваше „добро утро“ на някой съсед.

Тогава хлапето се наведе напред, обвини ръце около главата ми, но въпреки това успях така да я извия, че да видя какво стана.

Това беше гледка, която никога няма да забравя. Огромният мъж се бе завъртял, хванал бе фукльото за раменете и лицето на оня представляваше истинска гледка. Огромният мъж навярно имаше славата на лош човек в града въпреки лудостта си, защото мъжът с фантазе-жилетката бе отворил сега устата си, шапката му бе паднала от главата, беше уплашен и мълчеше. Веднъж, когато бях скитник, видях как един влак уби дете. Детето вървеше по релсите и се перчеше пред няколко други деца, като им демонстрираше колко близо до себе си може да пусне локомотива, преди да избяга от него. Локомотивът свиреше и една жена от терасата на една къща наблизо подскачаше и крещеше, а хлапето остави локомотива да дойде съвсем близко до него, като искаше да се изфука повече и изведнъж се препъна и падна. Господи, никога няма да забравя израза на лицето му, секунда само преди да бъде настигнато и убито, и сега в онази кръчма видях същия ужасен поглед върху друго лице.

За миг затворих очи, повдигна ми се и когато отворих очи, юмрукът на огромния мъж тъкмо се стоварваше върху лицето на другия. Първият удар го изненада и той падна като повалено от бравда животно.

След това се случи най-ужасното от всичко. Огромният мъж беше обут в тежки ботуши, той вдигна крак и го стовари върху рамото на другия, както онзи лежеше блед и пъшкащ на пода. Чух как костите му се трошаха и ми стана толкова зле, но трябваше да търпя и да стоя до онова хлапе, иначе знаех, че щях да бъда следващият.

Огромният мъж не изглеждаше развълнуван или нещо такова, а продължаваше да си мърмори, както правеше това, докато стоеше спокойно до бара и пиеше уискито си, но ето че отново вдигна крак и

този път може би щеше да го стовари върху лицето на другия и да го „елиминира от играта“, както казват понякога спортистите и състезателите. Треперех като от студ, но в този момент, слава богу, хлапето, което ме държеше в ръцете си и с едната си ръка така натискаше носа ми, че и на другата сутрин белезите от ноктите му стояха, в този момент хлапето, слава богу, започна да вие и баща му престана да се занимава с оня на пода, обърна се, бутна ме настрана, взе хлапето на ръце и с тежки стъпки напусна кръчмата, като си мърмореше, както правеше това, откакто бе влязъл там.

Излязох и аз, но да ви кажа правата, без всякакво достойнство — излетях като вихър. Измъкнах се като крадец или страхливец, какъвто може би все пак съм.

Бях вече навън в тъмнината, беше студена, влажна, черна и пуста нощ, каквато едва ли някога човек е виждал. Толкова ми се повдигаше при мисълта за човешките същества тази нощ, че можех да повърна, ако продължавах да мисля за тях. Известно време просто се препъвах из калния път нагоре по хълма към мястото за панаири и преди да разбера къде се намирам, се озовах в яслата на Изяж ги.

Това бе едно от най-хубавите и най-приятните чувства, каквито съм изпитвал през живота си — да бъда сам с онзи кон в топлия обор онази нощ. Бях казал на другите коняри, че ще наобикалям редицата обори от време на време и ще хвърлям по едно око на конете им, но съвсем бях забравил обещанието си. Отидох и опрях гръб отстрани на обора, като си мислех колко долни и низки, объркани и изкривени могат да бъдат човешките същества и как понякога най-добрите от тях лесно могат да станат такива само защото са човешки същества и не могат да бъдат обикновени и чисти, каквито, може би са животните.

Сигурно знаете какво чувства човек в такъв момент. Спомняш си неща, странни, дребни неща, които смяташ, че си забравил. Някога, когато си бил малък, си вървял с баща си, който е бил облечен като за погребение или като за Четвърти юли например, двамата сте се разхождали по улицата и той те е държал за ръка. Минали сте покрай гарата, а там е стояла някаква жена. Тя не е била от градчето, била облечена така, както дотогава не си бил виждал и не си мислил, че ще видиш и била много хубава. След време разбираш, че това е било защото тя е имала добър вкус за разлика от повечето жени, но тогава си си мислел, че навярно е някоя кралица. Бил си чел приказки за кралици

и мисълта за тях те изпълвала с трепет. Какви хубави очи имала непознатата и какви хубави пръстени носела на ръцете си.

Тогава баща ти излязъл от чакалнята на гарата, може би е отишъл да свери часовника си, хванал те за ръка и той и жената се усмихнали стеснително един на друг, а ти с копнеж си продължил да гледаш назад и вече далеч от нея питаш баща си дали това е наистина кралица. Ако баща ти не е симпатизирал на демокрацията, на идеята за свободна страна и на празните приказки за свободно гражданство, ще ти отговори, че тя наистина е кралица, а може би за него наистина е била такава.

Или например ако си объркан, както бях аз онази нощ, и не можеш да изясниш нещата около себе си и около другите хора, или пък ако не можеш да си отговориш на въпроса защо живееш ти или всеки, за когото ти дойде наум, всъщност мислиш не за хората, а за други неща — като например как през зимата си вървял из снега, да речем, някъде в Айова, и от някоя плевня близо до пътя си чул меки, топли звуци или пък когато друг път си се намирал на някой хълм, слънцето е залязвало и небето отведнъж е ставало, като огромна купа с нежен цвят и всичко е блестяло като обсипана със скъпоценни камъни купа, която някоя кралица в някакво далечно могъщо царство е поставила на огромна маса, когато веднъж в годината е канила всички свои поданици да обядват с нея.

Разбира се, не бих могъл да си представя какво ще си мислите, ако сте нещастни, както бях аз онази нощ. Може би като мен сте склонни да мислите за жени, а може би сте като онзи човек, когото срещнах веднъж по пътя и който, когато трябвало да се справи с нещо, не мислел за друго, освен за храна и за голямо хубаво, чисто легло, в което да си легне.

— Не ме интересува нищо друго, дори не си позволявам да мисля за друго — казваше той. — Ако приличах на теб и мислех за жени, щях да се закача за някоя фуста, тя щеше да ми тегли два кръста отгоре и щях да прекарам остатъка от живота си в някоя фабрика, да печеля за нея и децата ѝ. Както вече казах, бях вече сам там горе в топлия обор на онова мрачно и изоставено място за панаири и имах чувството, че ми се повдига от мисълта за човешките същества и от това, какви могат да бъдат те.

Изведнъж изпитах онова странно чувство, което няколко пъти преди това бях изпитвал от коня, искам да кажа, чувството за взаимно разбиране по начин, който не мога да ви обясня.

След като го почувствах отново, отидох при него и започнах с ръце да галя цялото му тяло просто защото обичах това усещане. Да ви кажа самата истина, понякога ми се струваше, сякаш с ръце докосвах тялото на някаква жена, която познавах и харесвах. Галех го по главата и по врата му, после по твърдото му заоблено тяло, после по хълбоците и надолу по краката. Спомням си, че хълбоците му трепереха и един път обърна главата си и отри студените си ноздри по моя врат и меко, игриво ме захапа. Малко ме заболя, но не обърнах внимание.

Тогавя се промуших през дупката горе в сеното и си помислих, че все пак тази нощ свърши и бях доволен от това, но тя съвсем не беше свършила.

Тъй като дрехите ми бяха прогизнали, а ние конярите нямахме такива работи като нощници или пижами, трябваше да си легна, разбира се, гол.

Но имахме много конски чулове, та се заврях сред тях и се помъчих да не мисля повече. Присъствието на Изяж ги и то толкова близо под мен, ме накара да се почувствам по-добре.

След това съм заспал добре и засънувах и изведнъж — прас! — сякаш изневиделица някой те удря с тояга — получих друг удар.

Предполагам, че тъй като бях объркан, бях забравил да заключа вратата долу на обора на Изяж ги и двама негри бяха влезли, мислейки, че са на тяхното си място, и се бяха вмъкнали през дупката, където спях аз. Бяха пийнали малко, но не бяха, както се казва, мъртвопияни и мисля, че искаха да свършат нещо, каквото двама бели коняри щяха също да свършат, ако имаха пари в джоба си.

Искам да кажа, че двама бели коняри, след като пийнат малко на гуляй в града и ако им се приискат жени, могат да си намерят. Виждал съм и съм чувал, че такива жени се намират във всеки град, стига някой кръчмар да им подшушне къде да отидат.

Но един негр на място като това, където няма или има много малко негрки, няма да знае какво да прави, ако му се прииска, и ще изпадне в затруднено положение.

Така става — Бърт и другите негри, които добре познавах, често са ми говорили за това. Представете си един млад негр — не коняр

или някаква друга долнопробна личност, а да кажем някой, завършил колеж, който е възпитан и се опитва да бъде добър човек, възможно най-добрият, да бъде чист, както казват те. Неговото положение няма да е по-добро, нали? Ако е събрал малко пари и иска да седне в хубав ресторант или да слуша хубава музика, или да гледа хубава пиеса в театъра, той получава онова, което ние по хиподрумите наричаме „мръсния край на вилата за тор“, не е ли така?

Така е дори на такова долно място, което хората наричат „бардак“. Белите коняри и други могат да отидат там, където има и негърки и правят това, но ако някой черен коняр се опита да направи обратното, ще видите как ще излезе оттам.

Виждате, че сега, когато седя в собствената си къща и пиша, а жена ми Джеси пече сладкиш или нещо друго в кухнята, мога справедливо да премисля всичко това и да оправдая двамата негри, които нахлуха в плевнята, където спях, и прекрасно да проповядвам колко трудно живеят негрите в тази страна, но ще ви кажа, че онази нощ съвсем не мислех по този начин.

Защото вие разбирате какво са си помислили те, малко пийнали, когато единият от тях отметнал одеялата от мен. Помислили са си, че съм жена. Единият от тях носеше фенер, но той беше опушен и не пропускаше много светлина. Та те сигурно са си представили, тъй като тялото ми тогава беше доста бяло и нежно, като момичешко, че някой бял коняр ме е довел там горе. Момичетата от градчето, които ще тръгнат с някой коняр в такава дъждовна нощ, не са особено прекрасни създания, но можеш да ги намериш навсякъде. Виждал съм много такива по мое време.

И така, представям си, че тези двама огромни самци, заблудени по този начин, просто решили да ме отнемат от белия коняр, който уж ме бе довел и безгрижно ме бе изоставил да лежа там.

— Не мърдай, гълъбче. Нищо лошо няма да ти направим — каза единият от тях с кискащ се смях, в който освен смях се усещаше и нещо друго. Беше смях, който можеше да те накара да настръхнеш.

Дяволското беше, че не можех да изрека нито дума. Не знам защо, но не можех да изкрещя, да ги изругая и просто да ги избудалкам и да ги изхвърля, просто не можех. Опитвах се, опитвах се, та чак гърлото ме заболя, но нищо не излизаше. Само лежах и ги гледах втренчено.

Беше една объркана нощ. Друга подобна никога не ми се е случвала.

Дали бях уплашен? Боже мой, ще ви кажа, че бях наистина уплашен.

Защото двете едри черни лица се бяха надвесили точно над мен и по бузите си усещах пиянския им дъх, очите им блещяха на бледата светлина на опушения фенер и в средата на зениците им танцуваше онова пламъче, за което ви казах, че можете да видите в очите на дивите животни, ако минете нощем с фенер през гората.

Заплетена история! Тъй като не съм имал сестра, а по онова време нямах и приятелка, през целия си живот съм мечтал и мислил за жени и мисля, че винаги съм мечтал за чиста и невинна жена, създадена от бога само за мен. Такива са мъжете. Макар и високомерно да казват: „Жените да вървят по дяволите“, те винаги носят тази мисъл вътре в себе си. Това се отнася дори и за самоуверените мъже и днешните еманципирани жени, които казват: „Не съм по-лоша от мъжете и ще правя това, което правят те“, са на погрешен път, ако наистина искат, както казват те, да „вържат“ някого за себе си.

Бях си измислил някаква принцеса с черни коси и нежно, гъвкаво тяло, за която си мечтаех. Представях си я срамежлива и плаха да каже онова, което чувства, на друг освен на мен. Струва ми се, въобразявах си, че ако намеря наистина някога такава жена от плът и кръв, аз щях да бъда силният, самоувереният, а тя — плахата, стеснителната.

А сега аз бях такава жена, самият аз бях нещо като нея.

Извих се като току-що извадена от реката риба. Това, което направих след това, не беше добре премислено. Хванаха ме и аз се гърчех в ръцете им, това беше всичко.

Двамата негри скочиха върху мен, но успях да ритна фенера, той угасна и при първото движение, което направиха, тоест когато и двамата се нахвърлиха отгоре ми, не ме улучиха.

За щастие налучках дупката, през която пусках сено долу в обора на коня и през която се покатервах, за да легна горе в одеялата в сеното, и се изхлузих през нея, без да се опитвам да намеря с крака стълбата, просто се пусках надолу.

За по-малко от секунда бях навън в тъмнината и дъжда и двамата черни също се бяха смъкнали през дупката и бяха излезли след мен от

обора.

Мисля, че никога няма да разбера колко време и докъде са ме преследвали. Беше тъмно като в рог, валеше силно и започна да духа виещ вятър. Навярно бялото ми тяло светеше като слаб лъч в тъмното, мислех си, че могат да ме видят, а знаех, че аз пък тях не мога, затова ужасът ми нарасна десетократно. Струваше ми се, че ще ме сграбчат всеки момент.

Знаете какво е, когато човек е объркан и уплашен, както бях аз. Предполагам, че двамата негри са ме преследвали известно време, тичайки през калното трасе до малката горичка, която растеше на овалното място в средата, но вероятно след няколко минути са се отказали, върнали са се обратно, наместили са се и са заспали. Бяха пийнали и може би не са се чувствали добре.

Но не бях сигурен в това. Докато тичах, непрекъснато чувах звуци, звуци, които идваха от дъжда, който минаваше през сухите листа, останали по дърветата и от духането на вятъра, а звуците, които ме плашеха най-много, бяха от собствените ми крака, когато стъпвах върху някое сухо клонче, счупвах го или нещо подобно.

Имаше нещо странно и ужасно, един постоянен шум, сякаш някакъв едър мъж тичаше и тежко дишаше точно до рамото ми. Може да е бил и собственият ми дъх, бърз и учестен. Струваше ми се, че чувам кикотеция се смях, който чух горе в плевнята, смеха, който ме накара да настръхна. Разбира се, всяко дърво, което доближавах, приличаше на човек, който ме чакаше, готов да ме сграбчи, и аз непрекъснато се изплъзвах, за да се блъсна в друго дърво. Раменете ми непрекъснато се блъскаха в дърветата, цялата ми кожа бе издрана, всеки път, когато това ставаше, си мислех, че към мен се е протегнала голяма черна ръка, сграбчила ме е и къса от плътта ми.

Колко продължи това, не знам, може би цял час, може би само пет минути, но тъмнината не намаляваше, нито ужасът ми и аз не можех да извикам, нито да издам някакъв звук, за да спася живота си.

Само че защо не можех, не зная. Може би защото през цялото време бях жена и същевременно не бях такава. Може би се срамувах, че съм станал момиче и се страхувах някой мъж да не го чуе. Не зная защо. Това е извън моите възможности.

Във всеки случай не можех да издам нито звук. Опитвах се и се опитвах, гърлото ме заболя от опити, но звук не излизаше.

След много време, или поне на мен ми стори толкова, се измъкнах от горичката, заобиколена от трасето, и се озовах отново на самото трасе. Мислех, че двамата негри продължават да ме преследват и навярно се досещате, че тичах като луд.

Тичайки така — сигурно е било по задната отсечка, — след известно време стигнах мястото, където беше старата кланица в полето зад хиподрума. Както бях уплашен я познах веднага по отвратителната миризма. По някакъв начин успях да се прехвърля през високата стара ограда на панаирното място и се озовах на полето, където се намираще кланицата.

През цялото време се мъчех да извикам или да изкрещя нещо, да бъда разумен и да кажа на онези двама негри, че съм мъж, а не жена, но не успях. Тогава чух шум, наподобяващ пукане или чупене на дъска от оградата и си помислих, че те все още ме преследват.

Продължих да тичам като луд из полето, докато изведнъж се препънах и паднах върху нещо. Вече ви казах, че цялата местност около кланицата бе осеяна с кости, които лежаха от дълго време там и бяха станали бели. Имаше черепи на овце и крави и най-различни такива неща.

Когато паднах и се строполих напред, аз се озовах сред нещо безмълвно, студено и бяло.

Може би беше скелетът на някой кон, който лежеше там. В малките градчета като това, когато някой стар и изтощен кон умре, го пренасят далеч от града и го одират заради кожата му, която може да се продаде за някой и друг долар. Няма значение какъв е бил конят, обикновено всички свършват по този начин. Може би дори Изяж ги или Мой човек и други добри бързи коне, които съм виждал и познавал, са свършили досега по този начин.

И така, струва ми се, това бяха костите на кон, който лежеше там и то сигурно на гърба си. Птиците и дивите животни бяха изяли цялото месо, а дъждът бе измил костите.

Във всеки случай паднах и се строполих напред, потънах доста дълбоко и ръцете ми сграбчиха нещо. Бях попаднал точно между ребрата на коня и те сякаш здраво се увиха около мен. Ръцете ми посегнаха нагоре и уловиха челюстите на този умрял кон, които бяха студени като лед и измити от дъжда. Бели кости се увиваха около мен и бели кости се навиваха в ръцете ми.

Обзе ме нов ужас, който сякаш стигна до дъното на душата ми, навътре, искам да кажа. Той ме накара да се разтрепера, както когато веднъж видях плъх да се разтреперва от едно куче в хамбара. Това бе ужас, който прилича на огромна вълна, която те залива, когато се разхождаш по брега на морето. Виждаш я да приближава, опитваш се да тичаш и да избягаш от нея, но когато започнеш да тичаш назад, оказва се, че не можеш да изкачиш стръмния бряг. Вълната, висока като планина, се приближава и ето я точно пред теб и нищо на света не може да я спре. Събаря те, търкаля те и те преобръща, прави те чист, чист, но и мъртъв.

Именно така се чувствах тогава, струваше ми се, че съм мъртъв от сляп ужас. Чувствах, сякаш божият пръст се спуска по гърба ми, гори ме и така ме пречиства, това искам да кажа.

Той изпепели всички тези глупости, че съм момиче. Най-накрая изкрещях и магията, която тегнеше върху мен, се развали. Хващам се на бас, че крясъкът, който излезе от устата ми, се чу на миля и половина.

Изведнъж се почувствах по-добре и изпълзах изпод купчината кости, изправих се и вече не бях нито жена, нито младо момиче, а мъж, бях самият аз и доколкото знам, оттогава съм си винаги такъв. Дори черната нощ ми се стори топла и ласкава, като майка към своето дете на тъмно.

Само че не можех да се върна на хиподрума, защото плачех и циврех, срамувах се от себе си, от това в какъв глупак се бях превърнал. Някой можеше да ме види, а това не беше по силите ми, поне в оня момент.

Тръгнах из полето, но този път вървах, а не тичах като луд. Скоро стигнах до една ограда, прескочих я и се озовах в друга нива, където в дълбоката тъмнина съвсем случайно открих купа слама.

Купата бе стояла дълго време, някакви овце бяха скубали от нея и от едната ѝ страна бяха направили доста дълбока дупка, като пещера. Намерих дупката и се вмъкнах вътре, а там се оказаха овце, около дузина на брой.

Когато влязох пълзешком, те не вдигнаха голям шум, просто се размърдаха, после се успокоиха.

Настаних се между тях. Бяха топли, нежни и добри, като че ли присъствието им ме накара да се почувствам по-добре, отколкото бих

се чувствал с което и да е познато по онова време човешко същество.

И така, настаних се между тях и след малко заспах. Когато се събудих, беше вече светло, не беше студено и дъждът бе спрял. По небето облаците се разчистваха и навярно през следващата седмица панаирът щеше да се състои, но знаех, че аз няма да присъствам на него.

Защото се случи онова, което очаквах. Трябваше съвсем по светло да се върна през полето и през мястото за панаири, за да взема дрехите си, защото бях съвсем гол и, разбира се, знаех, че някой непременно ще е станал, ще нададе вик, всеки коняр и ездач ще подаде глава и ще се залее от смях.

Щяха да ми зададат хиляди въпроси и от срам и смущение нямаше да мога да отговоря, сигурно щях да се разцивря, а това най-малко исках.

Всичко стана, както и очаквах, освен че когато шумът и смехът станаха най-силни, Бърт излезе от обора, където нощуваше Мой човек и когато ме видя, без да знае какво става, веднага разбра, че нещо се е случило, което не беше честно и за което не бях виновен.

Той така се разгневи, че близо минута не можа да каже нищо, сетне грабна една вила и започна да подскача нагоре-надолу пред другите конюшни и така царски наруга тълпата коняри и жокеи, както не бяха чували досега. Трябваше да чуете как ги ругаеше. Беше чудесен!

Докато той правеше това, аз незабелязано се промъкнах горе в плевнята и зациврих, но този път от радост и щастие, когато чувах да ги ругае така, бързо облякох мокрите си дрехи, смъкнах се долу, целунах за сбогом Изяж ги и се изпарих.

Последното, което видях в този ден от живота си, беше Бърт, който още продължаваше да крещи на онзи, който си бе направил шега с мен, да излезе и да си получи заслуженото. Той държеше вилата, размахваше я около себе си и от време на време я забиваше я в някое дърво, я някъде другаде — беше полудял, и освен него никой не се виждаше наоколо. Бърт не видя даже и мен, как се промъкнах покрай оградата и през вратата надолу по хълма, за да се разделя завинаги с конните състезания и със скитническия живот.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.